

Mining Maimonides

A Maimonidean Purim: Drunkenness, Determinism, the Tree of Knowledge And The Limits Of
Rationality

Rabbi Sammy Bergman- rabbibergman@shomayim.org

1. Bereishit Chapter 15

וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יְדַע תְּדַע כִּי־גֵר אֶהְיֶה זְרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְעִבְדוּם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה:

And [God] said to Abram, "Know well that your offspring shall be strangers in a land not theirs, and they shall be enslaved and oppressed four hundred years;

וְגַם אֶת־הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ בְּן אֲנֹכִי וְאַחֲרֵי־כֵן יֵצְאוּ בְּרִכְשׁ גָּדוֹל:

but I will execute judgment on the nation they shall serve, and in the end they shall go free with great wealth.

2. Rambam, Shemoneh Perakim Chapter 8

והתשובה בזה שזה הענין דומה כאלו אמר השם שהנולדים לעתיד יהיה מהם מורה, ועובד, וחסיד, ורע, וזה אמת, ולא בזה המאמר פלוני הרע להיות רע על כל פנים ולא פלוני הצדיק להיות צדיק על כל פנים, אבל כל מי שהיה מהם רע היה בבחירתו, ואלו היה רוצה להיות צדיק היה יכול ואין מונע לו, וכן כל צדיק וצדיק אלו היה רוצה להיות רע לא היה לו מונע מזה, כי הדברים שאמר לא אמר על איש ידוע עד שיאמר כבר נגזר עליו, ואמנם באו (הדברים) בכלל, ונשאר כל איש בחירתו כעיקר יצירתו, וכן כל איש ואיש מן המצריים אשר חמסום והונו אותם היה בבחירתו שלא יחמסם אלו היה רוצה, כי לא נגזר על האיש (בפרט) שיחמוס:

The answer to this is as follows. Suppose God had said that of those who were to be born in the future, some were to be transgressors and others observers of the Law, some pious and some wicked. Such would take place, but it would by no means follow from this divine decree that a certain individual would necessarily have to do evil, or that another pious individual would be forced to do good. On the contrary, every evil-doer would become such of his own free will; if he preferred to be a righteous man, it would be in his power, and nothing could prevent him from becoming such. Likewise, if every righteous man preferred to do evil, nothing would hinder him, for God's decree was not pronounced against any certain individual, so that he might say, "It has already been decreed that I do this or that", but [these words] applied to the race in general, at the same time allowing every individual to retain his own free will, according to the very makeup of his nature. Consequently, every Egyptian who

maltreated or oppressed the Israelites had it in his own power not to do them any injury unless he wanted to, for it was not ordained that any certain individual should harm them.

3. Rambam Laws of Teshuvah Chapter 7

כָּל הַנְּבִיאִים כָּלן צִוּוּ עַל הַתְּשׁוּבָה וְאִין יִשְׂרָאֵל נִגְאָלִין אֶלָּא בַתְּשׁוּבָה. וְכִבֵּר הַבְּטִיחָה תּוֹרַה שְׁסוּף יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּסוּף גְּלוּתוֹן וּמִיָּד הֵן נִגְאָלִין שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים ל א) "וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים" וְגו' (דְּבָרִים ל ב) "וְשָׁבַת עַד ה' אֱלֹהֶיךָ" (דְּבָרִים ל ג) "וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ" וְגו':

All of the prophets commanded concerning repentance; Israel will not be redeemed save by repentance. Indeed, the Torah long since assured us that in the end, at the close of the period of exile Israel will turn to repentance and be momentarily redeemed, even as it is said: "And it shall come to pass, when all these things are come upon thee, the blessings and the curse, which I have set before thee, and thou shalt bethink thyself among all the nations, whither the Lord thy God had driven thee, and shalt return unto the Lord thy God, and hearken to His voice according to all that I commanded thee this day, thou and thy children, with all thy heart, and with all thy soul; that then the Lord thy God will turn thy captivity, and have compassion upon thee, and will return and gather thee from all the peoples whither the Lord thy God hath scattered thee" (Deut. 30.14).

4. Megillat Esther 4:13-14 (JPS Tanakh 1985)

(יג) וַיֹּאמֶר מָרְדֳּכָי לְהֵשִׁיב אֶל־אֶסְתֵּר אֶל־תְּנַמִּי בְּנִפְשֶׁךָ לְהַמְלִיט בַּיַּת־הַמֶּלֶךְ מִכָּל־הַיְהוּדִים: (יד) כִּי אִם־תִּסְתְּרִשׁ מִסֵּרִישׁי בְּעַת הַזֹּאת רְנוּחַ וְהִצַּלָּה יִעֲמֹד לַיהוּדִים מִמְּקוֹם אֲחֵר וְאֶת וּבֵית־אָבִיךָ תֹאבְדוּ וְגַם יוֹדֵעַ אִם־לֵעֵת כְּזֹאת תִּגְעַתְּ לַמְּלָכוֹת:

Mordecai had this message delivered to Esther: "Do not imagine that you, of all the Jews, will escape with your life by being in the king's palace. On the contrary, if you keep silent in this crisis, relief and deliverance will come to the Jews from another quarter, while you and your father's house will perish. And who knows, perhaps you have attained to royal position for just such a crisis."

5. Rabbi Meir Leibush Wisser (19th Century Ukraine), Malbim on Esther ibid.

ע"פ זאת חוה לאסתר דעת, כי אחר שכל מציאותה במעלה הזו להיות בבית המלכות, אינה בעבור עצמה רק בעבור הצלת היהודים, ובע"כ הזמין ה' גם סבות אחרות רחוקות שבאם תפשע אסתר ותחשוך מלהציל עם ה' יצילם ע"י הסבות האחרות, ממילא צריך לה לחשוב כי מציאותה בגדולה וכבוד הוא רק בעבור שיהיה על ידה ההצלה בעת ההיא המוגבל שהיא עתה, ואם תעבור העת ההיא ולא תתאזר חיל להציל בין כך יגיעו הסבות האחרות, כי לא יעזוב ה' נחלתו ביד אשה אחת שי"ל בחירה לטוב ורע, ובהכרח יש עוד סבות ואז לא יצטרך לך...

Based on this, Mordechai voiced [his] wisdom to Esther, that since her entire prominent status of being in the palace, was not for herself but to save the Jewish people. And Hashem certainly had prepare other distant causes, and if Esther would be negligent and refrain from saving Hashem's nation He would save them through another source. It follows that here great and honourable status

was only so that salvation could take place through her at this limited time. If the time passed, and she didn't adorn strength to save- either way the other sources [of salvation] would arrive. For Hashem wouldn't leave his flock in the hand of one woman who can choose between good and evil. It had to be that there were other sources [of salvation] and then he would no longer need her...

6. Esther 9:24-27 (JPS Tanakh 1985)

(כד) כִּי הָמֵן בְּיַד־הַמֶּלֶכֶת הָאֲגָגִיתָ צָרַר כָּל־הַיְהוּדִים חֹשֶׁב עַל־הַיְהוּדִים לְאַבְדָּם וְהַפִּיל פּוֹרֵר הוּא הַגּוֹרֵל לְהַטֵּם וּלְאַבְדָּם: (כה) וּבִבְאֵהּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עַם־הַסֵּפֶר יִשְׁוֹב מִחֹשְׁבֹתָו הִרְעָה אֲשֶׁר־חֹשֶׁב עַל־הַיְהוּדִים עַל־ רֹאשׁוֹ וְתָלוּ אֹתוֹ וְאֶת־בְּנָיו עַל־הָעֵץ: (כו) עַל־כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים עַל־שֵׁם הַפּוֹר עַל־כֵּן עַל־כָּל־דְּבַר־יְהוָה הַאֲגָרָת הַזֹּאת וַיְהִי־רָאוּ עַל־יָכֹחַ וַיְהִי הַגִּיעַ אֲלֵיהֶם: (כז) קִיָּמוּ וּקְבַל [וּקְבָלוּ] הַיְהוּדִים | עֲלֵיהֶם | וְעַל־זְרָעָם וְעַל כָּל־הַבְּלִיָּה עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבֹר לַהֲיֹת עֲשִׂים אֶת שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כִּכְתָבָם וְכִזְמַנָּם בְּכָל־שָׁנָה וּשְׁנָה:

The Jews accordingly assumed as an obligation that which they had begun to practice and which Mordecai prescribed for them. For Haman son of Hammedatha the Agagite, the foe of all the Jews, had plotted to destroy the Jews, and had cast pur—that is, the lot—with intent to crush and exterminate them. But when [Esther] came before the king, he commanded: “With the promulgation of this decree, let the evil plot, which he devised against the Jews, recoil on his own head!” So they impaled him and his sons on the stake. For that reason these days were named Purim, after pur. In view, then, of all the instructions in the said letter and of what they had experienced in that matter and what had befallen them, the Jews undertook and irrevocably obligated themselves and their descendants, and all who might join them, to observe these two days in the manner prescribed and at the proper time each year.

7. Talmud, Megillah 19a (William Davidson Edition)

- רב הונא אָמַר מִהֵכָא "וַיְהִי רָאוּ עַל כָּכָה וַיְהִי הַגִּיעַ אֲלֵיהֶם"
- מאן דָּאָמַר כּוֹלֵה מַה רָאָה אֲחַשְׁוֹרוּשׁ שְׁנֹשְׁתַּמְשׁ בְּכָלִים שָׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל כָּכָה מִשּׁוּם דְּחֹשְׁבִיב שְׁבָעִים שָׁנִין וְלֹא אִיפְרוּק וַיְהִי הַגִּיעַ אֲלֵיהֶם דְּקַטַּל וְשָׂתִי
  - וּמֵאֵן דָּאָמַר מֵאִישׁ יְהוּדִי מַה רָאָה מְרַדְּכִי דְאִיקְנִי בְּהֵמָן עַל כָּכָה דְשׁוּי נִפְשִׁיהּ עֲבוּדָה וְרָה וַיְהִי הַגִּיעַ אֲלֵיהֶם דְּאֶתְרַחֵישׁ גִּיסָא
  - וּמֵאֵן דָּאָמַר מֵאֶסֶר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מַה רָאָה הֵמָן שְׁנֹשְׁתַּמְשׁ בְּכָל הַיְהוּדִים עַל כָּכָה מִשּׁוּם דְּמְרַדְּכִי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה וַיְהִי הַגִּיעַ אֲלֵיהֶם וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בְּנָיו עַל הָעֵץ
  - וּמֵאֵן דָּאָמַר מִבְּלִילָהּ הָהוּא מַה רָאָה אֲחַשְׁוֹרוּשׁ לְהַבִּיא אֶת סֵפֶר הַזְּכוּרוֹת עַל כָּכָה דְזַמְיָנִתִּיהּ אֶסְתֵּר לְהֵמָן בְּהִדְיָה וַיְהִי הַגִּיעַ אֲלֵיהֶם דְּאֶתְרַחֵישׁ גִּיסָא

Rav Huna said: The four Sages derived their respective opinions from here: “Therefore, because of all the words of this letter, and of that which they saw concerning this matter, and that which had befallen them, the Jews ordained...that they would keep these two days” (Esther 9:26–27).

- Rav Huna continued: The one who said that the Megilla must be read in its entirety explains the verse as follows: “They saw” refers to what Ahasuerus saw, in that he used the vessels of the

Temple. "Concerning this matter" was because he had calculated seventy years from the Babylonian exile and the Jews were still not redeemed. "And that which had befallen them" is referring to the fact that he had killed Vashti.

- And the one who said that the Megilla needs to be read from "There was a certain Jew" interprets this verse as follows: That which Mordecai "saw" in that he acted so zealously concerning Haman. "Concerning this matter" was because Haman had made himself an object of idol worship. "And that which had befallen them" is referring to the fact that a miracle took place.
- And the one who said that it needs to be read from "After these things" interprets the verse in this way: That which Haman "saw" in that he became incensed with all the Jews. "Concerning this matter" was because "Mordecai did not bow down, nor prostrate himself before him" (Esther 3:2). "And that which had befallen them" is referring to the fact that "he and his sons were hanged on the gallows" (Esther 9:25).
- And the one who said that the Megilla must be read from "On that night" offers the following explanation: That which Ahasuerus "saw" in that he commanded to bring the book of chronicles before him. "Concerning this matter" was because Esther had invited Haman along with him to the banquet she made. "And that which had befallen them" is referring to the fact that a miracle took place

8. Rabbi Moses Maimonides (12th century Egypt), Short List of Commandments

אלא כך אנו אומרין, שהנביאים עם בית דין תקנו וצוו לקרות המגלה בעונתה כדי להזכיר שבחיו של הקדוש ברוך הוא ותשועות שעשה לנו והיה קרוב לשועינו, כדי לברכו ולהללו וכדי להודיע לדורות הבאים שאמת מה שהבטיחנו בתורה כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו.

Rather, this is what we say, that the prophets with the court instituted and commanded to read the Megillah at its time to mention the praises of Hashem, and the salvation He has done for us, and that He was near to our cries, in order to bless him, and praise him, and to tell the future generations that what the Torah promised: "For who is a great nation that has a G-d close to it like Hashem our G-d whenever we call to Him" (Devarim 4:7), it is true.

9. Bereishit Chapter 3

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים הֲן הָאָדָם הִיא כְּאָתָד מִמֶּנּוּ לָדַעַת טוֹב וְרָע וְעַתָּה אֶפְרָיִם יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח גַּם מִעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וְחַי לְעֹלָם:
And God יהוה said, "Now that humankind has become like any of us, knowing good and bad, what if one should stretch out a hand and take also from the tree of life and eat, and live forever!"

וַיִּשְׁלַחְהוּ יְהוָה אֱלֹהִים מִגְּנֵעַדָן לְעַבְדֵי אֶת-הָאָדָמָה אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם:

So God יהוה banished humankind* from the garden of Eden, to till the humus* from which it was taken:

וַיִּגְרֹשׁ אֶת־הָאָדָם וַיִּשְׁכַּן מִקְדָּם לְגַן־עֵדֶן אֶת־הַכְּרֻבִּים וְאֵת לֵהט הַחַרְבַּב הַמְתֵּהֲפֹקֶת לְשֹׁמֵר אֶת־דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים: {ס} it was driven out; and east of the garden of Eden were stationed the cherubim and the fiery ever-turning sword, to guard the way to the tree of life.

10. Rambam, Shemoneh Perakim Chapter 8

וכלל הענין שתאמין כי כמו שרצה השם שיהיה האדם נצב הקומה, רחב החזה, בעל אצבעות, כן רצה שיתנועע, וינוח מעצמו, ויעשה פעולות בבחירתו אין מכריח לו עליהם ולא מונע לו מהן כמו שהתבאר בתורה האמתית ואמרה מבארת זה הענין, הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע וגו', וכבר ביאר התרגום הפירוש שהרצון בו ממנו לדעת טוב ורע וגו', ר"ל שהוא היה אחד בעולם, ר"ל מין שאין כמותו מין אחר שישתתף עמו בזה הענין אשר נמצא לו, ומה הוא, שמעצמו ומנפשו ידע הטוב והרע, ויעשה איזה מהם שירצה ואין מונע לו מהם, ואחר שהוא כן, אפשר שישלח ידו ויקח מזה ואכל וחי לעולם.

The sum and substance of the matter is, then, that thou shouldst believe that just as God willed that man should be upright in stature, broad-chested, and have fingers, likewise did He will that man should move or rest of his own accord, and that his actions should be such as his own free will dictates to him, without any outside influence or restraint, which fact God clearly states in the truthful Law, which elucidates this problem, when it says, ([Genesis 3:22](#)) "Behold, the man is become as one of us to know good and evil". The Targum, in paraphrasing this passage, explains the meaning of the words "mimmenu lada'at tov vara". Man has become the only being in the world who possesses a characteristic which no other being has in common with him. What is this characteristic? It is that by and of himself man can distinguish between good and evil, and do that which he pleases, with absolutely no restraint. Since, then, this is so, it would have even been possible for him to have stretched out his hand, and, taking of the tree of life, to have eaten of its fruit, and thus live forever.

11. Talmud, Chulin 139b

המן מן התורה מנין (בראשית ג, יא) המן העץ
They also asked Rav Mattana: From where in the Torah can one find an allusion to the hanging of Haman? He replied: The verse states after Adam ate from the tree of knowledge: "Have you eaten of [hamin] the tree, about which I commanded you that you should not eat?" (Genesis 3:11). Hamin is spelled in the same manner as Haman: Heh, mem, nun.

12. Ramban on Devarim 30:6

ומל ה' אלהיך את לבבך זהו שאמרו (שבת קד) הבא לטהר מסייעין אותו מבטיחך שתשוב אליו בכל לבבך והוא יעזור אותך ונראה מן הכתובים ענין זה שאומר כי מזמן הבריאה היתה רשות ביד האדם לעשות כרצונו צדיק או רשע וכל זמן התורה כן כדי שיהיה להם זכות בבחירתם בטוב ועונש ברצותם ברע אבל לימות המשיח תהיה הבחירה בטוב להם טבע לא יתאוו להם הלב למה שאינו ראוי ולא יחפוץ בו כלל והיא המילה הנזכרת כאן כי החמדה והתאוה ערלה ללב ומול הלב הוא שלא יחמוד ולא יתאוה וישוב האדם בזמן ההוא לאשר היה קודם חטאו של אדם הראשון שהיה עושה בטבעו מה שראוי לעשות ולא היה לו ברצונו דבר והפכו כמו שפירשתי בסדר בראשית (ב ט) וזהו מה שאמר הכתוב בירמיה (לא ל- לב) הנה ימים באים נאם ה' וכרתי את בית ישראל ואת בית יהודה ברית חדשה לא כברית אשר כרתי את אבותם וגו' כי זאת הברית אשר אכרות את בית ישראל אחרי הימים ההם נתתי את תורתך בקרבם ועל לבם אכתבנה וזהו בטול יצר הרע ועשות הלב בטבעו מעשהו הראוי ולכך אמר עוד (שם פסוקים לב לג) והייתי להם לאלהים והמה יהיו לי לעם ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם ובידוע כי יצר לב האדם רע מנעוריו וצריכים ללמד אותם אלא שיתבטל יצרם בזמן ההוא לגמרי וכן נאמר ביחזקאל (לו כו כז) ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם וגו' ועשיתי את אשר בחקי תלכו והלב החדש ירמוז לטבעו והרוח לחפץ ולרצון וזהו שאמרו רבותינו (שבת קנא) והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ (קהלת יב א) אלו ימות המשיח שאין בהם לא זכות ולא חובה כי בימי המשיח לא יהיה באדם חפץ אבל יעשה בטבעו המעשה הראוי ולפיכך אין בהם לא זכות ולא חובה והחובה תלויים בחפץ:

AND THE ETERNAL THY G-D WILL CIRCUMCISE THY HEART. It is this which the Rabbis have said,⁵⁷ "If someone comes to purify himself, they assist him" [from on High]. The verse assures you that you will return to Him with all your heart and He will help you. This following subject is very apparent from Scripture: Since the time of Creation, man has had the power⁵⁸ to do as he pleased, to be righteous or wicked. This [grant of free will] applies likewise to the entire Torah-period, so that people can gain merit upon choosing the good and punishment for preferring evil. But in the days of the Messiah, the choice of their [genuine] good will be natural; the heart will not desire the improper and it will have no craving whatever for it. This is the "circumcision" mentioned here, for lust and desire are the "foreskin" of the heart, and circumcision of the heart means that it will not covet or desire evil. Man will return at that time to what he was before the sin of Adam, when by his nature he did what should properly be done, and there were no conflicting desires in his will, as I have explained in Seder Bereshith.⁵⁹ It is this which Scripture states in [the Book of] Jeremiah, Behold, the days come, saith the Eternal, that I will make a new covenant with the house of Israel, and with the house of Judah; not according to the covenant that I made with their fathers etc. But this is the covenant that I will make with the house of Israel after those days, saith the Eternal, I will put my Law in their inward parts, and in their heart will I write it.⁶⁰ This is a reference to the annulment of the evil instinct and to the natural performance by the heart of its proper function. Therefore Jeremiah said further, and I will be their G-d, and they shall be My people; and they shall teach no more every man his neighbor, and every man his brother, saying: 'Know the Eternal;' for they shall

all know Me, from the least of them unto the greatest of them.⁶¹ Now, it is known that the imagination of man's heart is evil from his youth⁶² and it is necessary to instruct them, but at that time it will not be necessary to instruct them [to avoid evil] for their evil instinct will then be completely abolished. And so it is declared by Ezekiel, A new heart will I also give you, and a new spirit will I put within you;⁶³ and I will cause you to walk in My statutes.⁶⁴ The new heart alludes to man's nature, and the [new] spirit to the desire and will. It is this which our Rabbis have said:⁶⁵ "And the years draw nigh, when thou shalt say: 'I have no pleasure in them'⁶⁶ – these are the days of the Messiah, as they will offer opportunity neither for merit nor for guilt," for in the days of the Messiah there will be no [evil] desire in man but he will naturally perform the proper deeds and therefore there will be neither merit nor guilt in them, for merit and guilt are dependent upon desire.

13. Talmud Megillah 7a (William Davidson Edition Translation)

אמר רבא מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי רבה ורבי זירא עבדו סעודת פורים בהדי הדדי איבסוסם רבה שחטיה לרבי זירא למחר בעי רחמי ואחייה לשנה אמר ליה ניתי מר ונעביד סעודת פורים בהדי הדדי אמר ליה לא בכל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא

Rava said: A person is obligated to become intoxicated with wine on Purim until he is so intoxicated that he does not know how to distinguish between cursed is Haman and blessed is Mordecai. The Gemara relates that Rabba and Rabbi Zeira prepared a Purim feast with each other, and they became intoxicated to the point that Rabba arose and slaughtered Rabbi Zeira. The next day, when he became sober and realized what he had done, Rabba asked God for mercy, and revived him. The next year, Rabba said to Rabbi Zeira: Let the Master come and let us prepare the Purim feast with each other. He said to him: Miracles do not happen each and every hour, and I do not want to undergo that experience again.

14. Rambam Laws of the Megillah 2:16

כיצד חובת סעודה זו שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו, ושותה יין עד שישתכר וירדם בשכרות.

What is the obligation of this meal? One should eat meat, and prepare a nice meal according to his means, and drink wine until he becomes intoxicated and falls asleep in drunkenness.

15. Rabbi Yehuda Loew (Maharal) Or Chadash on Megillah Chapter 9

ודבר זה עיקר הטעם מה שאמר (מגילה ז, ב) שצריך לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי ולפיכך יום הזה אינו כמו יום הכפורים שהוא יום צום ותענית כי יום הכפורים ראוי שיהיה יום צום לפי שכאשר מסלק האדם ממנו הגוף על ידי התענית שהוא ממעט הגוף יש לאדם דביקות אל הש"י ולכך הצום שהוא סלוק הגוף ראוי בפרט ביום הכפורים אבל ימי הפורים הוא ענין אחר כי הש"י הציל אותם מהמן בשביל שאין אדם נחשב לדבר מה ואין לו עזר מצד עצמו וכיון שאין האדם נחשב לדבר מה קיום שלו הוא מן הש"י ומה שאין האדם נחשב לדבר מה דבר זה הוא מצד הגוף ולפיכך צריך לבסומי בפורים וכאשר הוא מבוסס ואין יודע בין ארור המן ובין ברוך מרדכי אז מה האדם נחשב כאשר מסולק ממנו השכל וכיון שאין נחשב לכלום לכך מצד הזה הש"י מקיים ומעמיד אותו ולכך בימי המן שהיה רוצה לכלות את ישראל ולאבד את גופם ולא היה להם עזר רק מן הש"י אשר הוא מקיים האדם מצד שאינו נחשב לכלום מצד עצמו רק כי קיומו הוא מצד הש"י ולכך חייב לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי ואז אין דבר באדם וכאשר אין האדם נחשב לכלום קיומו הוא מן הש"י, ומעתה התבאר כי ימי הפורים יש בהם משתה ושמחה שכל אשר יש לו משתה ושמחה יותר אינו נחשב לכלום ואינו דומה ל"יט שהם זמני שמחה כי אין השמחה רק שיהיה כח לנפש לא לבטל השכל ממנו אבל בפורים כל אכילה ושתייה הוא הסרת השכל

וזהו בטול האדם עד שאינו נחשב דבר מה ודי בזה למבינים דברים שהם עמוקים מאוד מאוד.